

Red. Arne Borg

Samarbetet förskola – skola

FSS har givits tillfälle att yttra sig över "Förskola – skola – kommitténs betänkande SOU 1985: 22". Ur yttrandet återges här de avsnitt som handlar om samverkan, gemensam målformulering, grundutbildning och fortbildning samt skolplikt och skolmognad.

Förslag rörande samverkan

Målfrågor

FSS tillstyrker kommitténs förslag att riksdagen bör fastställa gemensamma mål för förskola och skola samt att skolöverstyrelsen och socialstyrelsen bör få i uppdrag att göra nödvändiga avstämningar av de nuvarande målen.

Pedagogiska frågor

FSS ställer sig positiv till kommitténs förslag att skolöverstyrelsen och socialstyrelsen bör få i uppdrag att tillsammans stödja pedagogiskt utvecklingsarbete i förskola och skola. Inte minst angelägna är frågor om kontinuitet i verksamheten för barn med rätt till hemspråksträning och för barn som har behov av särskilt stöd.

Med hänsyn till den forskning om samverkan, som kommittén redovisat, anser emellertid FSS att uppdraget tydligare borde lyfta fram frågor som exempelvis

- utveckling av temaorienterat arbetsätt där olika ämnesområden

- och aktiviteter integreras till en helhet och ett sammanhang
- utveckling av arbetsätt i åldersblandade grupper
- utveckling av pedagogisk planering med utgångspunkt i synsättet "barns utvecklingsmöjligheter"

Hälsovårdsfrågor

Kommittén föreslår att beträffande de äldre förskolbarnen bör hälsovården vara innehållsligt samordnad med skolhälsovården.

FSS delar den ambitionen, men vill framhålla att det borde vara möjligt att låta denna samordning omfatta alla förskolbarn.

Personalfrågor

Kommittén föreslår att regelsystemet bör ses över så att personalresurserna kan tas i anspråk inom olika nämnders ansvarsområden.

FSS avvisar förändringar som gör det generellt möjligt för en och samma anställd att tjänstgöra inom båda verksamheterna samtidigt. Enligt FSS uppfattning har detta slags tjänstebyte eller tjänsteköp mycket litet att göra med samverkan i syfte att förbättra barns situation.

Däremot inser naturligtvis FSS att det i vissa fall kan vara värdefullt även med denna möjlighet. Sådana skäl kan tex vara att kommunen bättre kan ekonomisera med sina personalresurser eller att man härigenom kan skapa ett bättre tjänsteunderlag för enskilda befattningshavare.

Kommittén föreslår vidare att UHÄ bör få i uppdrag att klargöra vilka moment i lärarutbildningen som med fördel kan göras gemensamma för de lärargrupper som arbetar med förskolebarn och yngre skolbarn. Detta förslag tillstyrkes av FSS.

Även kommitténs förslag att kommunerna kraftfullt bör verka för att berörd personal får adekvat fortbildning tillstyrker FSS.

Kommunal samverkan

FSS tillstyrker kommitténs förslag att kommunerna i samarbete mellan

ansvariga förvaltningar ska vidta åtgärder som underlättar barnens övergång från förskolan till skolan.

Lagändring

Kommittén föreslår att följande lagar bör upphävas:

- tillåtelse att börja grundskolan vid sex års ålder (skollagen 6 kap 32 §, 1:a stycket)
- möjligheten till skoluppskov, (skollagen 6 kap, 32 §, 2:a stycket)
- förskolverksamhet för barn vars skolgång har uppskjutits enl skollagen (SoL 13 §)

FSS tillstyrker dessa förslag.

Förslag till gemensam målförmulering

Kommittén menar att de mål som idag styr förskola och skola uppvisar stora likheter. De utgår från en gemensam människosyn och en gemensam ambition rörande samhällets insatser för de unga.

Vidare sägs att olika tolkningar av målen för barnomsorg och skola riskerar att motverka dessa ambitioner.

Kommittén anser att den samstämmighet i målen som eftersträvas rör förskolans och skolans samtliga funktioner. Skollagen och socialtjänstlagen behöver därför kompletteras med en av riksdagen antagen identisk målformulering för förskola och skola.

FSS har redan tidigare ställt sig positiv till förslaget om gemensam målskrivning. Samtidigt ställer sig emellertid FSS frågande inför innebörden av att samstämmigheten i målen rör samtliga funktioner. Målskrivningarna måste självfallet återspegla de olikheter i funktioner som finns och måste finnas.

Vidare ställer sig FSS starkt kritisk mot att föräldrarna tappas bort i förslaget till gemensam målskrivning. Inledningen borde uttala att förskolan och skolan tillsammans med föräldrarna ska skapa förhåll-

landen som ger var och en möjlighet.

FSS ställer sig även mycket frågande till varför kommittén under rubriken "förslag till gemensam målformulering" presenterar en tolkning av förslaget till lagtext. I all synnerhet som denna tolkning endast med mycket god vilja kan utläsas ur lagtexten.

Förslag rörande grundutbildning och fortbildning

Kommittén presenterar ett antal förslag i dessa frågor vilka FSS ställer sig positiv till, såsom

att grundutbildning och fortbildning i tillämpliga kurser och moment görs gemensamma för förskolans och skolans personal

att fortbildningsinsatser bör kopplas till lokalt utvecklingsarbete

att långsiktig fortbildningsplanering bör komma till stånd i kommunen

att barnomsorgens personal bör erhålla 5 dagars fortbildning per år. Däremot ställer sig FSS helt avvisande till att ca 1% av det statliga driftbidraget till barnomsorgen skulle specialdestineras till fortbildning.

Förslag rörande skolplikt och skolmognad

Kommittén hävdar att både förskolan och skolan till sitt innehåll och arbetssätt ska anpassas till barns förutsättningar här och nu. Därför föreslås att möjligheten att tillgripa skoluppskov för vissa barn ska avskaffas.

Kommittén säger vidare:

"En svaghet i grundskolan idag är antagligen att verksamheten är alltför "medelvärdessinriktad".

Detta leder till att barn som är sent utvecklade brukar få alltför stora krav ställda på sig. På motsvarande sätt måste förskolans innehåll anpassas så att tidigt utvecklade barn kan få sina behov av intellektuella sysselsättningar tillgodosedda.

Kommittén drar därav slutsatsen:

"Den angelägnaste reformen är således att revidera innehåll och arbetssätt så att undervisningen blir flexibel och anpassad till individerna".

FSS delar denna slutsats och beklagar därför att kommittén inte ansett sig kunna dra konsekvenserna härav, nämligen att ta ställning för en oförändrad skolpliktålder.

I stället utvecklar kommittén ett tämligen konstruerat resonemang kring tre alternativa utvecklingslinjer för barnomsorg och skola, nämligen

- oförändrad skolpliktålder
- förändra " " "
- successiv skolstart

För övrigt finner FSS det mycket egendomligt att begränsa en eventuell förändring av skolpliktåldern till att innebära sänkt skolpliktålder. Sett ur barns perspektiv finns nämligen enligt FSS uppfattning lika starka motiv för en höjning som för en sänkning av skolpliktåldern.

FSS är emellertid av den bestämda uppfattningen att det som nu behövs är att utveckla samverkan grundad på ömsesidig respekt och förståelse utgående från ambitionen att förbättra det pedagogiska arbetet i förskola och skola.

FSS kan därför inte se att det finns någon anledning att diskutera genomgripande organisatoriska förändringar som på intet sätt garanterar bättre förutsättningar för samverkan, pedagogisk utveckling och bättre uppväxtvillkor för barn.

bok recensioner

Det förändrade åldrandet och den förändrade äldreomsorgen

LENA STRAND

Tidsmiljonärerna

Brevskolan/Luleå kommun, socialnämnden

Ibland händer det att vi är lite vårdslösa när vi talar om livet som äldre. Vi är inte alltid observanta på att äldretillvaron kan såväl uppfattas som beskrivas på olika sätt. Om man frågar en äldre person hur det är att som gammal leva i Sverige idag kan svaret bli; det är ganska olika. Vilket svaret blir kan tex bero på om vederbörande har det materiellt gott ställt eller framhårdar sina dagar i små omständigheter, har god hälsa eller är drabbad av sjukdom, av bestående handikapp, har en stor vänskrets eller tillbringar dagarna i en önskad ensamhet.

I dag är var sjätte svensk äldre än 65 år och de till åren komna bland oss blir allt fler. Mest ökar de äldsta åldersgrupperna. Sedan lång tid vet vi att det finns samband mellan sjuklighet och hög ålder. Men de som tror på en gigantisk ökning av vårdbehovet hos gruppen äldre människor gör sig nog skyldig till en felsyn. Det finns skäl som talar för att vårdbehovet inte kommer att öka i takt med antalet pensionärer. Morgondagens äldre kommer sannolikt att vara friskare, mera rörliga och arbetsföra än tidigare generationers gamla.